

Werken als docent of consulent beeldend

waaronder beeldende vormgeving 2D/3D, fotografie, video, film, nieuwe media

- [Docent beeldend in het vrijetijdsaanbod](#)
- [Docent beeldend in het basisonderwijs](#)
- [Docent beeldend in het voortgezet onderwijs](#)
- [Consulent beeldend](#)
- [Projecten aanbieden](#)
- [Meer informatie](#)

Als je wilt gaan lesgeven kun je kiezen voor een baan in het regulier onderwijs, bij een kunsteducatieve instelling of als freelancer projecten aanbieden. In het regulier onderwijs geef je in de regel les aan homogene groepen die samengesteld zijn op basis van leeftijd en opleidingsniveau. Bij een instelling voor kunsteducatie (vrijetijdsaanbod) zijn de groepen vaak meer gemengd van samenstelling. Kunsteducatieve instellingen kennen de functies docent, senior docent en consulent. De docenten zijn meestal ook uitvoerend kunstenaar.

Zowel het onderwijs als de kunsteducatieve instellingen stellen eisen aan hun aspirant docenten. Er wordt van je verwacht dat je een specialist bent op jouw kunstgebied; dat je over goede didactische kwaliteiten beschikt, dat je goed kunt organiseren, dat je aan verschillende leeftijdsgroepen kunt lesgeven, dat je goed kunt samenwerken, maar ook zelfstandig bent. Kortom, het onderwijs zoekt een generalist en specialist tegelijk. Dit artikel gaat in op de kenmerkende vaardigheden waarover je moet beschikken voor een bepaalde functie.

Docent beeldend in het vrijetijdsaanbod

Beeldende kunst wordt vaak in technieken aangeboden: tekenen en schilderen, aquarel, hakken in steen, boetseren, keramiek, grafiek, etc. Daarnaast bevat het aanbod steeds meer cursussen met thema's zoals schilderen van stadsgezichten, modelboetseren, portrettekenen of sieraden ontwerpen. Soms kiest de klant op de persoon van de docent of diens stijl. Onderscheid je als docent door je specialisatie duidelijk naar voren te brengen.

Vormgeving/audiovisueel/nieuwe media

Instellingen voor kunsteducatie hebben doorgaans weinig aanbod op het gebied van vormgeving. Er is wel een aanbod op het gebied van nieuwe media zoals cursussen Quark Express, Pagemaker, Illustrator en webdesign. Op het gebied van (digitale) video bestaan cursussen cameravoering en montage en ook cursussen Adobe Première of andere digitale programma's. Hoe meer jij jezelf hebt gespecialiseerd, hoe groter de kans op werk.

Video/film wordt organisatorisch meestal ondergebracht in een combinatie met fotografie en nieuwe media. Fotografie is en blijft mateloos populair; in het hele land zijn er wachtlijsten voor. Naast het actieve aanbod is er vaak een receptief aanbod zoals een cursus filmgeschiedenis.

Belangrijke kenmerken van een docent

Specifieke vaardigheden

Dit houdt bijvoorbeeld in dat je kan lesgeven aan beginners of juist meer aan gevorderden, kunt toewerken naar een eindresultaat of juist beter bent in het begeleiden van een doorgaand leerproces, werkt met kinderen of jongeren, volwassenen of 55+ers. Je moet over het algemeen goed kunnen organiseren en soms ook multidisciplinair kunnen werken.

Plaats in het team

Veel kunsteducatie-instellingen hebben vakteams. Je moet in de groep passen, een teamplayer zijn en goed samen kunnen werken. Daarnaast wordt gelet op je specialisatie en of je iets toevoegt aan

het team. Dat kan door middel van een stijl, ervaring, opleiding, leeftijd, methodes die je hanteert, de tijd die je beschikbaar hebt, of de mate van flexibiliteit.

Senior docent

Een senior docent verzorgt ook het onderwijs aan heterogeen samengestelde groepen. Vergeleken met de docent worden hier meer ontwikkelde vaardigheden verwacht en grotere verantwoordelijkheden. Dit zijn bijvoorbeeld een zwaarder accent op didactische vaardigheden, meer nadruk op improvisatievermogen, signaleren van relevante maatschappelijke ontwikkelingen en het signaleren van ontwikkelingen op het terrein van kunstzinnige vorming. Ook wordt van hem verwacht dat hij bijdraagt aan het beleid van de instelling en het programma mede vormgeeft.

Docent beeldend in het basisonderwijs

In het basisonderwijs worden beeldende lessen vaak gegeven door de vaste onderwijzer van een klas. Als je (als freelancer, vaak op projectbasis) voor het basisonderwijs wil werken zijn een aantal factoren van belang:

Werken met kinderen en/of jongeren op school

Dit betekent dat je goed en gemotiveerd met deze leeftijdsgroep moet kunnen werken en aan (grote) groepen les kunt geven. Je moet het een uitdaging vinden om kinderen in een schoolsituatie kunst te leren en je eigen passie op hen kunnen overbrengen.

De motivatie van groepen kinderen/jongeren op scholen verschilt. Kinderen zien kunstvakken soms als een ontspanuurtje: de kunstlessen zijn meestal verplicht voor iedereen. Je moet de juiste methoden gebruiken om alle kinderen en jongeren te prikkelen. Je leidt en begeleidt, volgt en stuurt hen in hun ontwikkeling; maakt en onderhoudt contact en stemt je repertoire af. Die houding is erg belangrijk. Daar letten deze instellingen op.

Een gevarieerd lesaanbod maken

Afhankelijk van het soort project wordt er een andere inzet van je gevraagd. Soms geef je bijvoorbeeld voor, tijdens of na een tentoonstelling een les op school of in het museum. Soms geef je zelf een kunstles die al dan niet door een consulent is ontwikkeld. Je kunt ook met een 'kunstkist' de klas in gaan. Dan laat je de kinderen actief kennismaken met een vorm van beeldende kunst op een niet-alledaagse manier. Er zijn ontzettend veel vormen van lesgeven. Zoek naar een vorm die bij je past en die motiverend en activerend is. Op internet zijn veel lesideeën te vinden. Onder andere bij [Digischool](#). Bij sommige lessen moet je ook links met andere kunstdisciplines kunnen leggen.

Organiseren

Afhankelijk van het soort lessen dat je geeft, moet je ook goed kunnen organiseren en plannen, vooral als je met de kinderen op pad gaat.

Passen in een team

Veel instellingen voor kunsteducatie hebben vakteams die werken voor het onderwijs. Je moet natuurlijk in de het team passen en goed samen kunnen werken.

Docent beeldend in het voortgezet onderwijs

Als docent beeldend in het voortgezet onderwijs werk je meestal samen met een paar andere sectieleden, afhankelijk van de grootte van de school. De beeldende vakken die in het voortgezet onderwijs gegeven worden zijn onder andere 2D (tekenen en schilderen), 3D (handvaardigheid), textiele werkvormen en audiovisuele vormgeving (fotografie, film en nieuwe media). De meeste scholen kiezen ervoor een of twee van deze onderdelen aan te bieden. In de bovenbouw kunnen leerlingen kiezen voor het vak Kunst Beeldende Vormgeving. Dit vak bestaat zowel uit een praktijkdeel als een theoretisch gedeelte waarin de leerlingen examen doen.

Consulent beeldend

Een consulent beeldend is verbonden aan een educatieve kunstinstelling. De functie van consulent is inhoudelijk zwaarder dan die van docent. Het werk kent twee belangrijke componenten; het coördineren van vraag en aanbod en bijdragen aan het ontwikkelen van het educatiebeleid. Van consulenten wordt daarnaast verwacht dat ze de educatiemarkt kennen en kunnen netwerken. Consulenten initiëren samenwerkingen met scholen en andere culturele instellingen. Het verschil

met een docent is dat een consultant de projecten en onderwijsprogramma's ontwikkelt, samenstelt, uitkiest en er educatief materiaal bij maakt. De uitvoering van het lesprogramma wordt vaak overgelaten aan een docent.

Een consultant beeldend is zowel pedagogisch en didactisch goed onderlegd:

Kennis van doelgroepen

Je moet je zo kunnen inleven in je doelgroep dat je precies weet welke methode en welk programma het beste bij kinderen of jongeren aansluit. Spanningsboog, groepsdynamiek, toepassen van de theorieën over bijvoorbeeld meervoudige intelligentie.

Kennis van de lesomgeving

Je moet rekening houden met de kerndoelen en vakken van het onderwijs en daar op aan kunnen sluiten; kunnen bedenken wat de rol van de leerkracht of docent en eventueel de ouders kan zijn; weten wat voor thema's op scholen leven.

Programma's samenstellen

Je moet programma's van musea en andere aanbieders kunnen selecteren voor bepaalde leeftijdsgroepen; aan kwaliteitsbewaking doen in de keuze van je programma; soms een samenhangend programma maken voor alle klassen dat volledig is en staat als een huis.

Kennis van het werkveld

Je moet weten wat er speelt op jouw vakgebied. Bij de overheid, gemeentelijk beleid, wat de vragen zijn van de scholen, wat het aanbod is van musea en andere instellingen. Je moet kunnen inspelen op die ontwikkelingen.

Organiseren

Bij sommige instellingen zijn de consultants ook de contactpersonen voor de scholen; je bent soms dan ook een soort accountmanager.

Projecten aanbieden

Je wilt wellicht jouw kunstlessen ook in projectvorm kunnen aanbieden. Wanneer je een goed idee hebt voor een kunsteducatief project, maar je hebt geen werkgever, presenteer je project dan aan verschillende scholen of kunstencentra. Bedenk dat bij de selectie van het programma de programmeurs van kunsteducatie-instellingen niet over een nacht ijs gaan. Ze kiezen vaak ervaren, gevestigde namen die eerder voor scholen hebben gewerkt. Aantoonbare ervaring met projectmatig werken is in je voordeel. Let verder op de volgende factoren:

Kwaliteit

De kunsteducatie-instelling let scherp op kwaliteit. Er wordt niet alleen beoordeeld hoe goed je project is in uitvoering, maar ook de lengte en opbouw van het programma, de mate van interactiviteit, en of je kinderen of jongeren kunt boeien voor een bepaalde tijd.

Woonplaats

Soms willen kunsteducatie-instellingen graag kunstenaars uit hun eigen stad.

Kosten en organisatie

Natuurlijk wordt er ook gekeken naar de prijs die je vraagt en naar de locatie waar het plaats moet vinden en aantal kinderen dat je tegelijkertijd kunt hebben.

Periode van aanbod

Veel kunsteducatie-instellingen maken hun programma tussen januari en maart voor het seizoen; begin maart moeten de teksten af zijn voor de brochures met het aanbod. De beste tijd om jezelf te presenteren is dus tussen september en februari.

Samenwerkingsprojecten

Er is veel vraag naar projecten waarbij een samenwerking wordt aangegaan tussen verschillende kunstdisciplines. Je kunt bijvoorbeeld een compagnon zoeken die een ander specialisme heeft. Of je plan voorleggen aan een museum, muziekcentrum of theatergezelschap. Deze staan vaak open voor nieuwe ideeën, maar bedenk ook dat ze meestal al een uitgebreid programma hebben.

Zoek naar vernieuwend aanbod

Er is veel aanbod op het gebied van kunstprojecten. Wanneer je een project wilt opzetten, doe dan onderzoek naar soortgelijke projecten. Wellicht is er al een vergelijkbaar project. Je maakt de meeste kans op een opdrachtgever wanneer je een project aanbiedt dat vernieuwend is en buiten de gebaande paden treedt.

Subsidie aanvragen

Wanneer je project aan bepaalde criteria voldoet kun je subsidie aanvragen. Je kunt hiervoor terecht bij de gemeente, de overheid of subsidiegevers op het gebied van cultuureducatie. Je hebt dan een opdrachtgever nodig op een school of kunstinstelling. Ook moet je een plan van aanpak schrijven en onderbouwen waarom jouw project een aanvulling is op het al bestaande aanbod. De subsidiegevers hebben vaak speerpunten zoals aanbod voor het primair onderwijs of projecten waarbij doelgroepen worden bereikt die niet zo snel met kunst in aanraking komen. Als individuele persoon kun je geen subsidie aanvragen.

Meer informatie

Op BeroepKunstenaar.nl vind je meer informatie over:

- *Ik wil werken als docent*
- *Ik wil een lespraktijk opzetten*
- *Stappenplan Een lespraktijk opzetten*
- *Wegwijzer Aansprakelijkheid voor schade bij lesgeven*
- *Kunstvakken in het voortgezet onderwijs*

Externe links

- [Kunstzone](#), tijdschrift voor kunst en cultuur in het onderwijs.
- Vereniging Kontaktgroep Audiovisuele Vorming [VKAV](#)
- Website van [Digischool](#)
- de website van [Mocca](#): Match Onderwijs en Cultuur Amsterdam. Hier vind je veel voorbeelden van kunsteducatieve projecten.
- website van [Cultuurnetwerk](#) Hier vind je veel informatie over buitenschoolse cultuureducatie. Ook vind je er een vacaturebank voor vacatures in de culturele sector.
- de website [Cultuur en School](#) voor informatie over beleid, subsidies, lesideeën enzovoort.
- de vacaturesite [culturele vacatures](#)
- website van het [Amsterdams Fonds voor de Kunsten](#)
- website van de [Mondriaan Stichting](#)